

LOKALE HUIZEN VAN ACTIEF BURGERSCHAP

ALS JE GEÏNTERESSEERD BENT OM JE AAN TE SLUITEN BIJ HET NETWERK VAN LOKALE HUIZEN VAN ACTIEF BURGERSCHAP DAN HELPT DIT DOCUMENT JE DAARBIJ. HET LEGT UIT WAT HET CONCEPT IS, WAT JE KUNT DOEN OM AAN TE SLUITEN EN HOE WE KUNNEN HELPEN.

WAT IS HET?

Een Huis van Actief Burgerschap is het clubhuis, werkplaats én hoofdkantoor van lokale bewonersinitiatieven om elkaar te ontmoeten, samen te werken, coalities te vormen en, samen met overheden en bedrijfsleven, te werken aan maatschappelijke thema's. Het kan worden opgezet in of worden toegevoegd aan een bestaande plek en kan in beginsel alleen worden geïnitieerd door bewoners (-collectieven). In het HvAB kan worden (samen-)gewerkt, geprogrammeerd, vergaderd, ontmoet maar ook geïnitieerd en ontworpen, vragen worden gesteld en beantwoord. Hierin staat de samenwerking tussen de bewonersbeweging, overheid en bedrijfsleven centraal.

WELKE STAPPEN NEEM JE VOORDAT JE JE MELDT OM AAN TE SLUITEN?

Het is belangrijk dat een HvAB vanuit een collectief van bewoners (-initiatieven) ontstaat en bij voorkeur in een bestaande plek, als toevoeging daarop.

1. Doe een oproep in jouw gemeente (bijvoorbeeld via de stadmakersappgroep, andere appgroepen, lokale krant) met de vraag: wie vertegenwoordigt volgens jou een groot netwerk van actieve burgers? Namen die vaker genoemd worden, nodig je sowieso uit bij een eerste bijeenkomst.
2. Vorm een coalitie van bewonersinitiatieven, als die er niet al is: de sleutelfiguren, verbinders in jouw gemeente die een groot netwerk van actieve burgers vertegenwoordigen.
3. Als je nog geen plek hebt: vraag aan de coalitie die je hebt gevormd, wat volgens hen de aangewezen plek is om het Lokale Huis te starten. Bibliotheken kunnen mooie plekken zijn om bij aan te sluiten.
4. Meld je bij ons als je er klaar voor bent of als je hulp nodig hebt
5. Het collectief van Lokale Huizen besluit over toetreding.
6. Je ontvangt een financiële ondersteuning voor de vervolgstappen, een link naar de huisstijl, het logo en de sticker voor op deur/raam van je locatie, plek op de website van het Landelijke Huis. Je wordt toegevoegd in de Signal groep Lokale Huizen en kunt deelnemen aan de tweewekelijkse digitale samenkomst van alle Lokale Huizen zodat je ook kan leren van en delen met de andere Huizen.

VAN START MET HET LOKALE HUIS VAN ACTIEF BURGERSCHAP:

7. Organiseer minimaal één keer per maand een ‘werksessie’ waarbij de coalitie samenkomt in het Lokale Huis van Actief Burgerschap. Bij voorkeur op de laatste vrijdag van de maand van 10 tot 12 uur met een informele lunch van 12 tot 13 uur. Dit is ook het moment dat de Coalitie We Doen het Samen ook samenkomt in het Landelijke Huis van AB. Dit is geen verplichting mocht dit voor jullie Lokale Huis en coalitie geen geschikt moment zijn.

8. Nodig bij de ‘werksessie’ van de coalitie mensen uit van de overheid en het bedrijfsleven om een vraag te stellen (bijvoorbeeld op een zeepkist, maar dit kan ook een andere vorm krijgen). De gasten uit de systeemwereld kunnen bijvoorbeeld vragen: ‘Hoe kunnen wij samenwerken met de bewonersbeweging’.

In het begin zul je actief mensen moeten uitnodigen. Als het goed is gaan de gasten zich na een tijdje vanzelf melden. Zeker als je de ‘werksessie’ elke keer op social media plaatst en vertelt wie de gasten waren en de vragen die gesteld zijn, zoals wij ook bij het Landelijke Huis doen. Kom een keer naar een werksessie van de We Doen het Samen Coalitie in het Landelijke Huis van AB op een laatste vrijdag van de maand om te ervaren hoe het daar werkt.

VERVOLGSTAPPEN DIE KUNNEN VOLGEN :

- Vraag het lokale bedrijfsleven en de overheid om partner te worden van het Lokale Huis van AB om financieel onafhankelijk te worden van het Landelijke Huis. Bij het Landelijke Huis betalen partners 15.000 tot 30.000 per jaar en kunnen wij het document met jou delen waarin beschreven staat wat het Landelijke Huis hiervoor biedt.
- Streef er naar om niet subsidie afhankelijk van de gemeente te worden maar betaalde opdrachten uit te voeren, zoveel mogelijk op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid.
- Benader de Burgemeester om ambassadeur te worden van het Lokale Huis. Laat hem/haar samen met de coalitie bedenken hoe dit ambassadeurschap vorm kan krijgen.
- Nodig zoveel mogelijk de lokale pers uit bij de werksessies en andere momenten zodat zij vaker gaan schrijven over lokale burgerinitiatieven en de samenwerking met de overheid en het bedrijfsleven
- Lees alle ideeën hieronder die ook nog mogelijk zijn, maar laat het Lokale Huis vooral ook tot bloei komen met en door jullie eigen actieve burgers en hun ideeën.

HOE KUNNEN WIJ HELPEN?

1. Wij kunnen meedenken, netwerk aanbieden en hebben financiering voor 20 Lokale Huizen. Daarom is het budget beperkt. Wij laten graag zoveel mogelijk gemeenten starten.
2. We hebben begrotings templates en ideeën voor financiering en programmering die we kunnen delen.
3. Je komt in het netwerk (appgroep en soms fysiek) van Lokale Huizen en ons netwerk dat nog breder is.
4. Wij kunnen helpen met lokale coalities en het verbinden van burgemeester en wethouders als dat nodig is.

BUDGET:

Als je de eerste stappen hebt doorlopen en klaar bent om het Lokale Huis te openen, kunnen wij een financiële bijdrage leveren van € 5.000. Lees verder voor meer achtergrond en verdieping waar je uit kunt putten de komende tijd bij het tot leven brengen van een Lokaal Huis.

ACHTERGROND EN NARRATIEF VAN HET HUIS VAN ACTIEF BURGERSCHAP

VERSTERKEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK WEEFSEL

Het staat inmiddels buiten kijf dat veel maatschappelijke problemen niet zonder de werkelijke betrokkenheid van actieve burgers kunnen worden opgelost én dat het actief burgerschap bijdraagt aan een breder maatschappelijk welzijn, verbondenheid en betrokkenheid. Het is belangrijk en het is tijd om het sociale weefsel, de bewonersbeweging en haar rol, positie en functie, verder te verstevigen. Daartoe zijn eigenlijk drie dingen nodig:

1. Grotere kracht van de beweging door het bundelen en samenbrengen van mensen en organisaties. Het 'professionaliseren' en beter equiperen van de beweging. Het vormen van coalities en coöperaties van de sleutelfiguren die grote netwerken van actieve burgers vertegenwoordigen. Het maken van een solide en structurele financiële basis en het vergroten van het zelfbewustzijn.
2. Het helpen van de private en publieke sectoren om de verbindingen beter te kunnen maken met de civiele sector door het ontwerpen en beschikbaar stellen van netwerken, manieren en instrumenten daartoe. Door samen te werken aan concrete maatschappelijke opgaven vanuit gelijkwaardigheid.
3. Het toegankelijk maken voor een breder publiek en het uit- en overdragen van het narratief, het verhaal vertellen en het perspectief schetsen. Burgers stimuleren, inspireren, kennis en ervaring overdragen om ook een actief burger te worden, om mee te doen.

Fysieke plekken kunnen op alle drie de bovengenoemde aspecten een enorme katalyserende werking hebben en versnelling geven.

HUIS VAN ACTIEF BURGERSCHAP

Als onderdeel van het grotere plan om dit mede te realiseren is het van belang dat er herkenbare, toegankelijke, gedragen en actieve plekken zijn, als icoon en clubhuis waar dit verder materialiseert: Het Huis van Actief Burgerschap – de werkplaats, het clubhuis én hoofdkantoor van de bewoners beweging. Het is een plek waar initiatiefnemers en organisaties samenkomen en een thuis vinden, waar netwerken van netwerken worden gevormd, coalities.

Het is een plek die:

- Ontmoeting stimuleert en faciliteert
- De beweging herkenbaar, toegankelijk en aanspreekbaar maakt
- Kennis vergaart, vergroot en verspreidt
- Ruimte geeft én initiatieven neemt
- Waar gewerkt wordt aan de grote maatschappelijk opgaven vanuit de gelijkwaardige driehoek: civiel, publiek, privaat

Het Huis doet dit door:

- Een plek te zijn voor de (nog te vormen) lokale coalitie van sleutelfiguren uit de lokale bewonersbeweging
- De ontmoetingsplek en werkplaats te zijn waar de lokale coalitie van de bewonersbeweging gelijkwaardig samenwerkt aan de maatschappelijke opgaven met de overheid en het bedrijfsleven. (in de vorm van opdrachten ipv vanuit een subsidie relatie)

Verder zal ieder Lokaal Huis zijn eigen invulling geven passend bij de lokale situatie, behoeften, netwerken, opgaven etc. Maar dit zijn een aantal voorbeelden uit het Landelijke Huis:

- Ruimte te bieden aan en stimuleren van anderen om te programmeren
- Maandelijkse werksessie en lunch voor de WDHS coalitie
- Werkplekken en overlegplekken te bieden
- Te verbinden met andere plekken
- Iedereen te betrekken, voorbij de 'usual suspects'
- Actieve burgers te ondersteunen, verbinden en laten zien wat ze al doen
- Bijeenkomsten van verbonden partijen te faciliteren
- Een voet tussen de deur te zetten en kopjes koffie drinken
- Een collectie en informatiehub te maken
- Stage- en werkplekken voor ambtenaren te bieden
- Het maken en beheren van appgroepen
- Bijeenkomsten rondom thema's zoals de sociale basis
- Actief zijn rondom verkiezingen en deelname stimuleren, in uiterste politieke neutraliteit
- Verbinden met lokale media
- Fondsen werven en activeren, een loket te zijn voor alle lokale fondsen en deze te bundelen tot een gezamenlijk Lokaal Fonds
- Een voorbeeld te zijn: het kan wel tenzij het niet kan en neem je eigen koffie mee
- Een aanspreekpunt, netwerkhub en connector te zijn voor de systeemwereld
- Een adviesrol te nemen
- Het verhaal te vertellen en uit te dragen
- Ook digitaal effectief aanwezig te zijn
- Een (wekelijks) spreekuur voor actieve burgers uit de leefwereld, overheid en bedrijfsleven

EIGENAARSCHAP

Het HvAB is van, voor en door de bewonersbeweging en tot stand gekomen in partnerschap met VSBfonds en Bibliotheek Utrecht. Het HvAB is partner van de We Doen het Samen Coalitie en werkt daar nauw mee samen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken is een partner. Coöperatie Actief Burgerschap (de rechtsopvolger van de Stadmakers Coöperatie met omstreeks 4.000 leden) is houder van het merk-, beeld- en intellectueel recht. Er is een centrale website (huisvanactiefburgerschap.nl) waar ieder lokaal Huis een eigen plek kan krijgen.

LOKALE HUIZEN VAN ACTIEF BURGERSCHAP

Het is de intentie om op veel plekken in het land Lokale Huizen te doen ontstaan. Dit gebeurt reactief, het Landelijk Huis ondersteunt lokale initiatiefnemers die een Huis willen opzetten. Bijvoorkeur zijn het plekken die al bestaan, we moeten gebruikmaken van wat er al is.

De Lokale Huizen gebruiken de kaders van het landelijke concept en kunnen gebruikmaken van het beeld, de website en de naam. Zij verbinden zich aan het concept en netwerk van het Landelijk Huis maar hebben alle ruimte om zelf in te vullen en vorm te geven. Geen plek is hetzelfde en zo kunnen we ook van elkaar leren. We zullen regelmatig het landelijke en lokale verbinden om de ontwikkeling en effecten proactief te volgen en anticiperen op wat levend is en aandacht behoeft in de volgende fase.

Wij hebben de intentie om, tot het einde van 2026, in ieder geval 20 Lokale Huizen te doen ontstaan, meer als dat mogelijk is. Net als het Landelijk Huis zullen de Lokale Huizen, onder andere, de volgende inzet hebben:

Coalities: Ze kunnen actief inzetten op het maken van coalities van lokale bewonersinitiatieven, mogelijk in de vorm van lokale coöperaties. Hierdoor ontstaat er meer kracht door domeinoverstijging, betere aanspreekbaarheid en herkenbaarheid, een sterkere positie en meer zelfbewustzijn. Mogelijk ontstaan er ook kansen om inkomsten te genereren door een wijkbedrijf te maken of diensten te gaan aanbieden of mee te doen aan tenders.

Zeepkisten/Lokale vrijdagen: Net als in het Landelijk Huis kan er op de laatste vrijdagen van de maand een bijeenkomst zijn van lokale netwerken en de mogelijkheid voor derden (gasten uit de overheid en bedrijfsleven) om, op de zeepkist, het gesprek aan te gaan en samenwerking te verkennen. Zo kan er een groot netwerk ontstaan en deze vrijdagen kunnen een icoon van de dialoog worden.

Lokale fondsen: Er zit enorm veel geld in lokale gemeenschappen dat op dit ogenblik nog te weinig maatschappelijk wordt benut. Men kan wel nalaten aan WarChild maar niet aan een lokaal fonds, of een fonds op naam maken waarmee iemand het lokale zwembad of buurthuis ondersteunt. Dat kan anders en de Lokale Huizen gaan helpen om dergelijke fondsen op te zetten. Een lokaal fonds kan ook de al bestaande lokale en landelijke fondsen en gemeenten helpen om meer te bundelen en gezamenlijk in plaats van allemaal los van elkaar burger initiatieven duurzaam te ondersteunen.

Bedrijfsleven: Het bedrijfsleven kan actief worden betrokken bij de Lokale Huizen. Het biedt mogelijkheden om zich maatschappelijk in te zetten, hun medewerkers ook als gemeenschap en actief burger te zien, personeel te vinden en nieuwe samenwerkingen.

Overheid: De Lokale Huizen kunnen een ontmoetingsplek zijn voor de samenleving en de overheden. Ambtenaren kunnen er werken, afspreken en vergaderen. Ze kunnen er vragen stellen, hulp zoeken, oplossingen bieden of bespreken en met het collectief van sleutelfiguren steeds vanzelfsprekender samenwerken aan opgaven als energietransitie, ontmoetingsplekken, zorg, jeugd etc. Gebruikmakend van de bewonersnetwerken die het al doen, via hen aan te sluiten bij wat er al is.

Pers en publiciteit: Het verhaal van de bewonersbeweging is jong en vraagt om uitleg, en toelichting. Lokale Huizen kunnen aanleiding en katalysatoren zijn van het versterken van het narratief van de publiek-civiele samenwerking en waar de lokale pers dan ook hopelijk vaker over gaat schrijven.

Maar er is meer. Het Landelijk Huis en ook de Lokale Huizen zetten zich ook in voor en zijn belangrijk bij het ontstaan van een waaier aan ideeën:

Coöperatieve economie: Kunnen bewoners samen een kroeg overnemen, zorg verlenen, energie opwekken, een supermarkt beheren of een taxi bedrijf runnen? Ja, dat kan en heeft grote effecten op de lokale economie en verbondenheid.

Jonge ambtenaren: Er zijn verschillende netwerken van jonge en zeer betrokken ambtenaren die samen willen optrekken om het verschil te maken. Die komen samen in het Huis en wij steunen hen en denken met ze mee.

Aanbesteden: We kunnen anders naar aanbestedingen kijken om de betrokkenheid van lokale initiatiefnemers te vergroten. Daar kan een Huis zich voor inzetten.

Politiek: Het Huis is een plek waar we het gesprek met de politiek aan gaan over de rol van maatschappelijk initiatief. Niet om onze belangen te behartigen maar te laten zien dat we willen en kunnen helpen. Er ontstaan steeds meer verbindingen met 2e kamerleden waarmee we na de verkiezingen gaan proberen een 2e kamercommissie Actief Burgerschap te vormen. Deze commissie zou dan o.a. verbonden kunnen worden aan de Lokale Huizen.

Werkwijzeverandering: Samenwerken met bewonersinitiatieven kan helpen om de organisatieculturen van gemeenten te vitaliseren en misschien zelfs wel veranderen. Werken met de samenleving, vanuit wat er al is, met bewoners die soms iets kunnen wat overheden niet mogen, er zit veel kracht in dit deel van de samenwerking.

Ravijnjaar: De mogelijke besparingen op de gemeentelijke uitgaven kunnen ook een kans zijn. Want als een voetbalclub de kantine in zelfbeheer gaat doen, een lokaal initiatief een zorgcirkel maakt waardoor minder mensen in de WMO terecht komen, als we integraal gaan werken in de bewoners coalities, dan valt er erg veel geld te besparen.

Leergang: Een reeks bijeenkomsten waarin we met elkaar leren hoe je dat dan doet, dat samenwerken met gemeenschappen. Aan de hand van echte cases, begeleid door Actieve Burgers zelf. Die leergang is in ontwikkeling en kan ook lokaal worden ingezet.

Spreekuur: Elke maandag is er van 16 tot 17 uur een online spreekuur in het Landelijke Huis. Mensen mogen ook live aanwezig zijn. Actieve burgers uit de leefwereld, overheid, bedrijfsleven kunnen tijdens dit uur hun vragen stellen. Het collectief helpt de vragen te beantwoorden. Zo leren we van elkaar en kunnen we de grote hoeveelheid vragen bundelen.

Burgemeesters: De burgemeesters zijn belangrijke sleutelfiguren en kunnen, verbonden met een lokaal Huis, hun rol als verbinder en burgermoeder/vader op een andere manier invullen.

PARTNERSCHAPPEN

Het Huis van Actief Burgerschap heeft als belangrijke functie om te werken aan verbindingen met het civiele en het private domein, overheden en het bedrijfsleven. Het creëren van een samenleving waar iedereen bijdraagt, gehoord en gezien wordt en we samen de maatschappelijke uitdagingen aangaan kan alleen als we krachtige samenwerkingen maken, op basis van gelijkwaardigheid, gedeelde verantwoordelijkheden en gebruik maken van elkaars kwaliteiten. Waar de Publiek-Civiele samenwerking bekend en beproefd is, kunnen we naar voorbeeld daarvan ook werken aan Publiek-Civiele en Private-Civiele assen. Daarom nodigen we partijen uit om Partner te worden van het Huis van Actief Burgerschap.

FINANCIËEL

De Lokale Huizen zijn verantwoordelijk voor hun eigen exploitatie. Er is een template exploitatie model dat gebruikt kan worden en voorbeelden van dingen die werken. Wij denken dat de inkomsten uit lokale fondsen (die vaak onderbenut worden), gemeentelijke opdrachten en sponsoring de begroting dekkend kunnen krijgen. Dat vraagt om maar stimuleert ook een andere manier van denken. Met name coalities die zich tot een lokale coöperatie ontwikkelen hebben veel mogelijkheden. De template begroting ziet er als volgt uit:

		2026		2027		2028	
Excl btw	€ per eenheid	#	€	#	€	#	€
Huur ruimte	€ 800	12	€ 9.600	12	€ 9.984	12	€ 10.383
Verkenners/kwartiermakers	€ 35	1040	€ 36.400	800	€ 28.000	560	€ 19.600
Producent	€ 25	500	€ 12.500	600	€ 15.000	700	€ 17.500
Programmering	€ 200	12	€ 2.400	20	€ 4.000	20	€ 4.000
Communicatie	€ 150	10	€ 1.500	10	€ 1.500	10	€ 1.500
Administratie	€ 200	12	€ 2.400	12	€ 2.400	12	€ 2.400
Aankleding/Inrichting	€ 5.000	0,8	€ 4.000	0,1	€ 500	0,1	€ 500
Digitaal/Online	€ 400	1	€ 400	1	€ 400	1	€ 400
Overig we	€ 500	12	€ 6.000	12	€ 6.000	12	€ 6.000
Kosten totaal			€ 75.200		€ 67.784		€ 62.283
Excl btw	€ per eenheid	#	€	#	€	#	€
Verhuur overig	€ 150	28	€ 4.200	28	€ 4.200	28	€ 4.200
Adviesopdrachten (netto)	€ 250	25	€ 6.250	30	€ 7.500	35	€ 8.750
Bijdrage Lokale fondsen	€ 20.000	1	€ 20.000	0,75	€ 15.000	0,25	€ 5.000
Bijdrage Partners Groot	€ 5.000	2	€ 10.000	4	€ 20.000	5	€ 25.000
Bijdrage Partners Midden	€ 2.500	2	€ 5.000	5	€ 12.500	6	€ 15.000
Bijdrage Partners Klein	€ 1.000	3	€ 3.000	5	€ 5.000	6	€ 6.000
Bijdrage Gemeente	€ 25.000	1	€ 25.000	0,5	€ 12.500	0,25	€ 6.250
Opbrengsten totaal			€ 73.450		€ 76.700		€ 70.200
Saldo			-€ 1.750		€ 8.916		€ 7.917

Het Landelijk Huis van Actief Burgerschap heeft beperkte middelen om bij te dragen aan de opstartfase en mogelijk (daar wordt aan gewerkt) om sleutelfiguren financieel te steunen.